בני חורין ובני ברית בני חורין א למעוטי עבדים בני ברית למעוטי ב עובדי כוכבים וצריכא דאי אשמעינן עבד משום דאין לו יחם אבל נברי דיש לו יחם אימא לא ואי אשמעינן נברי משום דלא שייך במצות אבל עבד דשייך במצות אימא לא צריכא: והנשים בכלל הנזק: מנהני מילי ג) אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא ד איש או אשה כי יעשו מכל חטאת (ה) ב השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה דבי רבי אלעזר תנא ב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה דבי חזקיה ורבי יוסי הגלילי תנא אמר קרא ג והמית איש או אשה השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה * וצריכי דאי אשמעינן קמייתא התם הוא דחם רחמנא עלה כי היכי דתהוי לה כפרה אבל דינין איש דבר משא ומתן אין אשה לא ואי אשמעינן דינין כי היכי דתיהוי לה חיותא אבל כפרה איש דבר מצוה אין אשה דלאו בת מצוה לא ואי אשמעינן הני תרתי הכא משום כפרה והכא משום חיותא אבל לענין קטלא איש דבר מצוה (ו) לשלם כופר אשה לא ואי אשמעינן כופר משום דאיכא איבוד נשמה אבל הני תרתי דליכא איבוד נשמה אימא לא צריכא: הניזק והמזיק בתשלומין: ז) אתמר פלגא נזקא רב פפא אמר ממונא רב הונא בריה דרב יהושע אמר ר קנסא רב פפא אמר ממונא קסבר * ז) סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימן ובדין הוא דבעי לשלומי כוליה ורחמנא הוא דחם עליה דאכתי לא אייעד תוריה רב הונא בריה דרב יהושע אמר * קנסא קסבר סתם שוורים בחזקת שימור קיימי ובדין הוא דלא לשלם כלל ורחמנא הוא דקנסיה כי היכי דלנטריה לתוריה תנן הניזק והמזיק בתשלומין בשלמא למאן דאמר פלגא נזקא ממונא היינו דשייך ניזק בתשלומין אלא למ"ד פלגא נזקא קנסא השתא דלאו דידיה שקיל בתשלומין איתיה לא נצרכא ה אלא ז) לפחת נבילה פחת נבילה הא תנא ליה רישא ח) תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה חדא בתם וחדא במועד וצריכא דאי אשמעינן תם משום דאכתי לא אייעד אבל מועד אימא לא ואי אשמעינן מועד משום דקא משלם כוליה אבל תם אימא לא צריכא ת"ש ט מה בין תם למועד ז) שהתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק שלם מן העלייה ואם איתא ליתני נמי הא יתם אינו משלם ע"פ עצמו מועד משלם ע"פ עצמו יא) תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר יב) שייר חצי כופר אי משום חצי כופר לאו שיורא הוא הא מני יג) רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר ת"ש המית

מטוש מיבוד נשמה חם רחמנא עלה ולא מיירי בחשה שהמיתה שתחייב כמו מיתה: **משום** כפרה חם רחמנא עלה. ומ"מ חם לא הוקשו לענין עונשין כלל כ"ם דהוה חם עלה טפי שלא היה בה עונש ולא היתה צריכה כפרה כלל וי"ל דלנטריה קרא לעונשים הכתובים בהדיא בנשים כגון ערוות שיש להן כפרה:

לא נצרכא אלא לפחת נבילה. מע"ג דשקיל דלאו דידיה מ"מ מיון דזכייה ליה רחמנא מהי נזק משכינן ליה לתמיתה בתשלומין מה שפחת נבילה עליו ולא מהי מ"ל למיזק קרנא דתורך קבירא ליה כדפי' לעיל [י: ד"ה לא נצרכא]: **אי** משום חצי כופר לאו שיורא הוא. פי' לדיקסי למ"ד פלגא נזקא ממונא מאי שייר דהאי שייר דלא שייר אלא חצי כופר דהא מני ר' יוסי הגלילי היא ולא שייר כלום דכה"ג איכא פרק שלשה מיינן [מיר דף לח:] * ובפרק המליל [סוכה דף נד:]: **הא** מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר. והא דמועד משלם כופר שלם ותם חצי כופר לאו שיורא הוא דהא תנא תם משלם חצי נזק ומועד משלם ב"ש וכופר בכולל וא"ת אחתי ליתני דמועד משלם כופר אף כשהשור בסקילה ותם כשהוא בסקילה פטור אפילו לרבי יוסי הגלילי דהכיאהו לבית דין ושלם

לך

כופר ותם פטור מן הכופר. אי משום הא לאו שיורא היא הא דתנינן לקמן מה בין תם למועד כו' ר' יוסי הגלילי

מסורת הש"ס

א) פסחים מג. סוכה כח. יבמות מד: קידושין לה. תמורה כ: נדה מח:. ב) כתובות מא. [סנהדרין ג. שבועות לב.]. ג) [לקמן מה:]. ד) [לקמן לד.]. ה) [ויק' ז: לקמן נב:]. ו) [לקמן מח:]. ז) [סוכה נד. וש"נ]. ח) [לקמן כו. מח:]. ט) [כרתות כא:]. י) [ל"ל הדר]. כ) [ל"ל מיון]. ל) [מגיגה ד.]. מ) ל"ל שור שגגת ד' וה'. תל"ג. נ) כותבתו מהדרס התם נקי מדמי חולדות. ס) נ"מ דדרשינן. ר"מ. ע) [מ' מוספות שבועות כט: ד"ה שבועות. ומוספות יבמות מה: ד"ה מי וגיטין פח: ד"ה ולא תדה ב. ד"ה כל הכסף].

הגהות הב"ח

(ה) גמ' מכל מעשה האדם הטוה: (ו) שם דבר מצוה משלם כופר:

גליון הש"ם

גמ' וצריכי. עי' תשובת מהרי"ל ס"מ סימן כג ד"ד: שם סתם שוורים לאו בחזקת שימור. עי' לקמן דף מה ע"ב תד"ה בחזקת שימור: שם קנסא קסבר סתם. עי' לקמן דף כד ע"ח תוס' ד"ה הסתם: תוס' ד"ה אי וכו' ובפרק התחלל. וע"ש ומוס' ד"ה לי משום וע"ש:

רבינו חננאל

ולא מיתוקמא בפני ב"ד [אלא] פרט לב"ד הדיוטות. על פי עדים פרט לסורה בקנס ואח"כ באו עדים דפטור ולמאן דאמר חייב משני סיפא איצטריכא ותני רישא אגב סיפא. בני חורין למעוטי עבדים. בני ברית למעוטי נכרים. וצריכא כו'. והנשים בכלל הנזק. מנהני מילי ופשטינן דמאורייתא השוה הכתוב אשה לאיש לכל ענשין שבתורה ולכל דינין שבתורה ולכל מיתות שבתורה וצריכין כו'. והניזק והמזיק בתשלומין. איתמר רב פפא אמר פלגי נזיקא ממונא סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי פי' לאו בחזקת שמורין אלא צריכין שומר לשומרם וכיון שלא שמרם יש מן הדין לשלם מה שהזיק ורחמנא חס עליה דאכתי לא אייעד תורה. רב הונא בריה דרב יהושע אמר פלגי נזקא קנסא סתם שוורים בחזקת שימור קיימי כלומר כשמורין הן אינם צריכים שומר לשמרם כי [הן בני] תרבות ולא הזהירה התורה לשמור אלא המועד שנאסר בו ולא ישמרנו בעליו ובדין דלא לישלם כלל ורחמנא קנסיה כי היכי דינטריה לתוריה. תנן הניזק והמזיק בתשלומין קשיא לפ"ד קנסא הלא הוא אמר קנסא קנס רחמנא המזיק לפיהבר פלגי נזיקא לניזק דמדינא לא מיחייב מידי ואיאך תנן כי המזיק גם הניזק משלם השתא דלאו דידיה שקיל בתשלומין איתא.

עין משפט נר מצוה

קנב א ב מיי' פ"מ מהלכות מזק ממון הלכה יג ועיין בהשגות וכמ"מ סמג עשין סז טוש"ע מ"מ סימן תמ סעיף ב:
קנג ג מיי' פ"ב מהל' שכירות הלכה ו ומיי' פ"ט מהלכות גניבה הל"ו ופ' י מהל' חובל ומזיק ביאור הלכה ה סמג לאוין קכה טור ש"ע מ"מ סי' שמנו סעיף ג וסימן שב סעיף ב:
קנד ד מיי' פ"ב מהל' מזק ממון הל' ז ופ"ה מהלכות סנהדרין הלכה ט סמג עשין סז טוש"ע מ"מ סימן ג סעיף ב:
קנה ה מיי' פ"ז מהל' מזק ממון הלכה מ סמג עשין סז סח טוש"ע מ"מ סימן תג סעיף ב:
קנו ו מיי' שם פ"ח הלכה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סימן שפט סעיף ט:
קנז ז מיי' שם פ"ב הלכה ח ופ"ג מהלכות גניבה הלכה ז:
קנח ח מיי' פ"א מהל' מזק ממון הלכה כ סמג עשין סו:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּיְיָ וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא:
במדבר ה ו
2. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם:
שמות כא א
3. וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהֵמִית אִישׁ או אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת:
שמות כא כט

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

רבינו חננאל (המשך)

ופריק כי קתני דניזק איתיה בתשלומין בפחת נבילה. פי' כגון שגנבה שור ששוה מאתים לשור שוה מאתים והנבילה יפה ק' זוז נמצא הנזק ק' זוז שחייב המזיק לשלם לניזק ג' זוז וזהו האמור ומכרו את השור החי וחצו את כספו של מת ו) כלומר הנזק החי במת. ואם היתה הנבילה שוה בשעת נגיחתו (לה) ק' זוז ועכשיו בשעת התשלומין שוה פ' זוז הנה פחתה הנבילה כ' זוז זו הפחיתה על הניזק היא וזהו ששנינו הניזק איתיה בתשלומין. ואקשי' פחת נבילה תנינא תשלומי נזק מלמד שבעלים מטפלין בנבילה. ופרק' חדא בתם וחדא במועד וצריכא כו'. ת"ש מה בין תם למועד אלא שתם משלם חצי נזק מגופו ומועד משלם נזק שלם מן העלייה ואם איתא דפלגי נזקא קנסא ליתני נמי הא. תם אינו משלם על פי עצמו דהא לדברי הכל היכא דליכא סהדי מודה בקנס פטור. ופרק' תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר. שייר חצי כופר דתנן שור שגנח את האדם ומת מועד משלם

ו) פירוש מוכן ומזומן דל"ל מחי לא כספו של מת כלומר טשל מחי הנזק שפשה הוי כמת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com